

Informace z jednání představenstva Agrární komory ČR ze dne 16. 10. 2024

21. 10. 2024

Ve středu 16. října 2024 se uskutečnilo řádné jednání představenstva Agrární komory ČR, kterého se též účastnili hosté z Ministerstva zemědělství, Lesnicko-dřevařské komory ČR, zástupkyně AK ČR v Bruselu Adéla Paďourková a další partneři komory. V úvodu prezident Jan Doležal přivítal všechny přítomné a hosty a seznámil je s programem jednání. Dále předal slovo náměstkovi ministra Miroslavu Skřivánkovi, který vystoupil jako první host.

Skřivánek v úvodu shrnul informace k novele zákona o SPÚ. Mimo jiné bude upraveno stanovení výše pachtovného na využívání zemědělských pozemků, a to vyhláškou MZe dle výrobních oblastí. Významně se posunou pravomoci SPÚ ve vztahu k monitoringu eroze půdy a aktualizaci BPEJ v rámci výrobních oblastí. Také nebude možné odstátnit půdu určenou k pozemkovým úpravám např. k výstavbě protipovodňové ochrany. Pro obce novela umožňuje požádat o bezplatný převod pozemku pouze na pohřebiště a liniové stavby. SPÚ bude moci nově prodávat pozemek za nejvyšší zjištěnou cenu na daném území v daném čase, a ne za cenu obvyklou, jako tomu bylo předtím. Veřejná soutěž bude možná pouze pro pozemky do výměry 1 000 m². Pro zaměstnance SPÚ bude také umožněn vstup a vjezd na pozemky bez přítomnosti majitele pozemku pro účely aktualizace BPEJ. Z diskuze vyplývá, že je zde rozpor mezi deklarovanými informacemi a jednáním SPÚ v praxi, které nutí žadatele do výrazně vyšších nájmů a celá novela nenarovná vztah mezi státem a zemědělci, kteří třeba již dlouhodobě na půdě hospodaří, ale upřednostní sílu developerů.

Následně členové představenstva AK ČR projednávali s tajemníkem ministra Josefem Wolfem a vrchním ředitelem Petrem Jílkem redefinici erozní ohroženosti DZES 5. Členové požadují opakovaně slíbené společné jednání k připravované dopadové studii a následně k přehodnocení nastavených podmínek. Po zveřejnění systému půdoochranných technologických opatření se ukazuje, že úřednické úvahy jsou velmi výrazně vzdáleny možnostem praxe. Proveditelnost požadavků bude nesmírně náročná a zemědělci budou mít potíže jak s pěstováním náročnějších plodin, tak se zajištěním krmivové základy. Na mnoha pozemcích nebude možné pěstovat brambory, kukuřici či cukrovou řepu, což povede k dalším vícenákladům, snížení produkce, a tedy k nižší efektivitě i k navazujícím problémům zpracovatelů. Stát tím dále sníží konkurenceschopnost vlastních zemědělců a přispěje ke zvýšení dovozu potravin, ze země, které takovou regulaci neřeší. Podmínky na hospodaření jsou v ČR nastaveny nejpřísněji z celé EU, a to i přesto, že ministr Výborný opakovaně veřejně slíbil, že nebude vytvářet národní pravidla nad rámec EU. Vláda nepochopením daných parametrů a zbytečně ambiciózní politickou horlivostí dostane Českou republiku s 65 % erozně vymezeného území do pozice evropského a světového unikátu, a to přesto, že na to není připravený systém, neexistuje reálná dopadová studie, není připraven systém monitoringu a kontrol, nejsou propočteny reálné finanční dopady na zemědělce ani na kontrolní systém, plošnost absolutně nereflakuje místní podmínky a chybí i proškolení poradci.

Agrární komora ČR takto široký návrh erozní ochrany od začátku kritizuje a odmítá a současně navrhuje, aby podmínky byly povinné na půdách silně ohrožených erozí (SEO), což je nárůst z 56 na cca 60 tisíc hektarů. Na půdách mírně ohrožených (MEO) by podmínky byly doporučované a na místo zavádění plošných opatření, by se řešili až skutečné erozní události. První dva roky by zároveň běžely jako pilotní projekt, kterým by se zhodnotily dopady na zemědělce. Komora ministrem předloženou ochranu proti erozi nikdy ani náznakem nepodpořila a důrazně žádá o další jednání k nalezení kompromisu.

Ukončeno bylo šetření povodňových škod ze strany SZIF. V zemědělství přesáhly 830 mil. Kč., v lesích a na vodních tocích a infrastrukturu byly škody ještě násobně vyšší. MZe proto bude žádat EK o uvolnění financí z krizové rezervy. Vedle okamžitých i střednědobých odstraňování škod však problémem například bude stav půdy ze které byla splavena ornice a které nebudou schopny produkce. Jednat by se v tomto případě mělo o odpuštění daně z nemovitosti, nebo o finanční podpoře rekultivací.

Projednána byla také v mnoha regionech kritická situace s kalamitním výskytem hraboše polního, a především pak přístup MŽP a Agentury pro ochranu přírody a krajiny, která blokuje a prodlužují výplatu kompenzací s vlastním výkladem pravidel v neprospěch žadatelů. Systém je potřeba řešit na společném jednání ministrů a sjednotit jej.

Z navýšení rozpočtu kapitoly MZe o avizované 2 mld. Kč bude 1,25 mld. Kč směřovat do národních dotací a jejich celková alokace tak po řadě jednání a zpracování požadavků komory dosáhne 3,75 mld. Kč. Posíleny budou dotační tituly na živočišnou výrobu a více bude podpořena také speciální rostlinná výroba. Představenstvo požádalo pro rok 2025 u některých titulů o zvýšení záloh, které vylepší cash flow podniků. Zbylých 750 mil. Kč směřuje do rozpočtu PGRLF, což ale není v souladu s postojem AK ČR a návrhem rozdělení těchto financí, protože podpora PGRLF neumožňuje jejich plošné rozdělení pro potřebná odvětví, stranou zůstane například jedna třetina pěstitelů ovoce a zelenin, a zároveň je neustále administrativně obtížnější.

V dalším bodě vystoupila Adéla Paďourková s aktuálními informacemi z Bruselu. Po volbách posílili pravicově zaměřené strany. Třetí nejsilnější a nově vytvořená frakce je strana Patrioti pro Evropu s 84 křesly. Česká republika má celkem 21 poslanců z nichž 12 ale je v tzv. sanitárním koridoru. Ten vytvořili politické frakce, které mají v Evropském parlamentu většinu a rozhodly, že s těmi, které podle jejich názoru narušují jednotu EU, nebudou ve větší míře spolupracovat. Do března roku 2025 by Evropská Komise měla zveřejnit vizi EU pro budoucnost zemědělství a potravinářství, což je plán, čím se bude EK zabývat v následujících třech letech. V polovině roku 2025 by EU měla předložit nový návrh na víceletý finanční rámec EU, tedy rozpočet na roky 2028-2034. Ursula fon der Leyenová již navrhla změny ve struktuře rozpočtu a zadala úkol kandidátovi na komisaře pro rozpočet EU zpracovat 27 národních investičních finančních plánů, které budou sdružovat aktuální programy včetně kohezních fondů a SZP. V rámci těchto plánů by měly být finanční prostředky uvolňovány pouze v případě, kdy členské státy budou provádět klíčové hospodářské reformy dle představ EU. Úspěchem je, že prezident AK ČR Jan Doležal byl zvolen viceprezidentem COPA, což je největší zemědělská zájmová organizace v EU a z této pozice má přístup k mnoha jednáním na nejvyšší úrovni.

Poté vystoupil předseda Lesnicko-dřevařské komory ČR Jan Václavík, který představil kampaň „Hospodaříme s odpovědností“, která vznikla jako platforma k diskusi s veřejností, samosprávami i vládou k rostoucímu omezování hospodaření v lesích. Na základě dosavadních dobrých výsledků této komunikace navrhuje zapojit do této kampaně také zemědělská témata a společným úsilím prosazovat racionální názory a zájmy s obhájením produkčního a udržitelného hospodaření v krajině.

Dalším bodem jednání byla komoditní problematika. U obilovin je dle ČSÚ o 10 % nižší výnos, než se předpokládalo, u řepky se dokonce jedná o pokles 28 %. Snížená produkce řepky je v celé EU a není ani reálné ji dovézt ze světa, očekává se proto snížení jejího zpracování a zvyšování poptávky. Stejná situace panuje i v ostatních státech EU, díky čemuž ceny pomalu ožívají. Finální statistika sklizně bude známa v lednu roku 2025.

Cukrovou řepu v téměř celé EU trápí problém s abnormálně nízkou cukernatostí na úrovni 15,5 - 16 %. Polsko naopak tento problém nemá a hlásí rekordní předpokládanou výrobu cukru. Kvůli dovozům, mimo jiné z Ukrajiny, jsou aktuální ceny cukru pod výrobními náklady, což bude dlouhodobě neudržitelná situace.

Chmel hlásí průběžné výsledky sklizně na úrovni 6,5 tis. tun. Problémem ale bude jeho kvalita. Situace v máku je stabilní, mák je sklizen z plochy o výměře 36 tis. ha s průměrným výnosem 0,8 tun ha, ceny se drží na dostatečné úrovni.

Aktuálně se dokončuje sklizeň brambor, zbývá sklidit zhruba pětinu ploch. Celkový objem se očekává o 10-15 % nižší oproti dlouhodobému průměru. Cena brambor se pohybuje na úrovni 5,50 Kč/kg. Problém je s produkcí škrobových brambor, kde se odhaduje o 10 % menší sklizeň. Produkci ale pomáhá vysoká cena škrobu, která se pohybuje na dvounásobné úrovni předchozích období.

V letošním roce se kvůli jarním mrazům sklídilo v Čechách pouze 10 % a na Moravě 25 % běžné úrody jablek a dalšího ovoce, které však z důvodu mechanického poškození nelze ani dobře skladovat. Je možné, že se zvýší dovoz levných jablek z Číny, která čeká, kdy prorazí na náš trh. Zelenina byla zasažena krupobitím a přívalovými dešti, očekává se její horší zpracovatelnost. Sklizeň vinné révy je ukončena, Morava hlásí kvůli jarním mrazům propad 40 %, Čechy až 80 % produkce. Hrozny, které se podařilo sklidit jsou kvalitní s vysokým obsahem cukru, cena výkupu vzrostla jen mírně. V poslední době chybí lidská pracovní síla a sklizeň je tak stále více mechanizovaná.

Ceny za litr mléka se v měsíci září pohybují na průměrné úrovni 11,45 Kč/l, pomalu stoupají a zřejmě budou stoupat i dál. V hovězím mase je problém s nakažovou situací na západě ČR (katarální horečka ovcí), za karanténní oblast je vyhlášena cca západní polovina celé republiky. V přímo zasažených regionech je zásadní problém s odybtem zástavu, který často tvoří jediný příjem chovatelů. Zvířata přerůstají a není pro ně ani dostatek krmiv. Cena hovězího masa klesla o 20 %.

Stavy prasnic jsou poslední rok stabilní, aktuální cena je 39 Kč/kg v živém, což je meziročně o 3 Kč méně, zhoršila se mírně meziroční bilance agrárního obchodu. Stálou hrozbou je problém s nakažou africké mor prasat jak v ČR, tak v EU. V případě, že se mor objeví ve Francii bude okamžitě pozastaven vývoz do Asie a vytvoří se tak silný přetlak vepřového masa na vnitřním trhu EU.

Co se týká vajec, je na bezklecové systémy aktuálně přestavěno cca 50 % farem. Přestavby zvyšují náklady na produkci o dalších 15-20 % na jedno vejce, a i proto se odhaduje, že řada podniků tuto produkci opustí a ta celkově klesne zhruba o 18 %. Soběstačnost tak postupně dále klesá a vytváří se tu nový prostor pro dovozy, které takovou regulaci neřeší. Situace v odvětví masné drůbeže je katastrofální, náklady dále stoupají a výkupní ceny klesají, přitom toto odvětví je stále tím, které spotřebuje nejvíce krmiv z tuzemského obilí a ztrácíme tak i možnost jejich zhodnocení.

V závěru jednání bylo projednané téma Agrárního plesu v roce 2025 s tím, že závazné rozhodnutí padne do konce října.

Úřad AK ČR